

Broj: 01-02-1-147/24

Datum: 17.04.2024. godine

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE

Federalno ministarstvo pravde

N/r Vedran Škobić, ministar

PREDMET: Preporuke za usklađivanje Krivičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine sa odredbama Konvencije Vijeća Evrope o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici (Istanbulska konvencija), dostavljaju se

U cilju usklađivanja Krivičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 36/03, 21/04, 69/04, 18/05, 42/10, 42/11, 59/14, 76/14, 46/16, 75/17 i 31/23) sa Konvencijom Vijeća Evrope o prevenciji i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici ("Službeni glasnik BiH", br. 15/13 - u daljem tekstu: Istanbulska konvencija), a u skladu sa nalazima Izvještaja Grupe eksperata za djelovanje protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici o zakonodavnim i drugim mjerama za provedbu odredbi Istanbulske konvencije (u daljem tekstu: GREVIO Izvještaj), Gender Centar Federacije Bosne i Hercegovine je na osnovu člana 27. stav (1), tč. a), b), d) i i) Zakona o ravnopravnosti spolova u Bosni i Hercegovini - prečišćeni tekst („Službeni glasnik BiH“, br. 32/10), dao slijedeće

P R E P O R U K E

1. Za krivično djelo nasilje u porodici i druga krivična djela propisana Istanbulskom konvencijom potrebno je propisati sankcije na način da iste budu djelotvorne, proporcionalne i odvratajuće od činjenja krivičnih djela u skladu sa članom 45. Istanbulske konvencije (Pamus 247. GREVIO Izvještaj).

Naročito ističemo značaj propisivanja djelotvornih, proporcionalnih i odvratajućih sankcija za najteže oblike krivičnih djela i krivičnih djela koja za posljedicu imaju smrt osobe izložene nasilju, člana porodice, bliske osobe, djeteta, trudne žene i drugih osoba koje su postale ugrožene usljed određenih okolnosti. Također ukazujemo i na značaj adekvatnog sankcioniranja kršenja zaštitnih mjera, mjera upozorenja i sigurnosnih mjera.

2. U skladu sa članom 46. tč. od a) do i)¹ Istanbulske konvencije potrebno je propisati okolnosti koje se mogu uzeti u obzir kao otežavajuće prilikom odmjeravanja kazne za krivična djela

¹ *Istanbulska konvencija član 46. "Otežavajuće okolnosti":*

"Članice će preduzeti neophodne zakonodavne odnosno druge mjere kako bi osigurale da se sljedeće okolnosti, ako već nisu sastavni dio krivičnog djela, mogu, u skladu s odgovarajućim odredbama nacionalnog zakonodavstva, smatrati otežavajućim okolnostima prilikom određivanja kazne za krivična djela iz Konvencije:

a. krivično djelo počinjeno nad bivšim odnosno sadašnjim supružnikom odnosno partnerom u skladu s nacionalnim zakonodavstvom, od strane člana porodice, lica koje stanuje zajedno sa žrtvom odnosno lica koje je zloupotrijebilo svoj autoritet;

obuhvaćena Istanbulskom konvencijom, bilo kao opću odredbu kojom su utvrđeni konkretni elementi koje sudija mora uzeti u obzir prilikom odmjerenja kazne i s druge strane, kao pojedinačna djela koja uspostavljaju sastavne elemente krivičnog djela i identificiraju neke otežavajuće vidove djela (Pasus 249. i 251. GREVIO Izvještaj). GREVIO nalazi da je trenutno samo ograničen broj otežavajućih okolnosti iz člana 46. Istanbulske konvencije integrisan u krivične zakone i primjenjiv na relevantne odredbe (Pasus 249. GREVIO Izvještaj).

3. Odredbe Krivičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine potrebno je uskladiti sa članom 36. Istanbulske konvencije² koji obavezuje članice da inkriminiraju sve vidove radnji seksualne prirode bez pristanka, uključujući silovanje (Pasus 218. GREVIO Izvještaj).

Trenutne odredbe Krivičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine ne navode konkretno spisak vrsta radnji seksualnog nasilja koje je inkriminisano, kao što to radi Istanbulska konvencija u članu 36. stav 1. tačke a) i b), čime se sudijama ostavlja mogućnost širokog tumačenja. Nadalje, čini se da navođenje drugog lica na pokušaj seksualnih radnji s trećim licem bez njenog/njegovog pristanka nije inkriminisano te se stoga ne ispunjavaju standardi iz Istanbulske konvencije (Pasus 219. GREVIO Izvještaj).

Odredbe Krivičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine za krivično djelo silovanje propisuju da je potreban dokaz upotrebe sile ili prijetnje od strane počinioca. Odredbe, dakle, nisu zasnovane na pojmu slobodnog pristanka kako je to propisano članom 36. Konvencije, koji mora biti dobrovoljan ishod slobodne volje lica prema procjeni u kontekstu datih okolnosti.

GREVIO podsjeća da ovakav pristup ne odražava okolnosti žene koja je izložena seksualnom nasilju i njihove mehanizme odbrane od takvog nasilja, uključuje reakcije poput bijega, borbe, zaleđivanja, poraza i sprijateljavanja. Na primjer, neurobiološko istraživanje seksualne traume pokazuje da je „zaleđivanje” uobičajena reakcija žrtava povezana sa naknadnim posttraumatskim stresnim poremećajem (PTSP) i teškom depresijom. Ono što je potrebno je kažnjavanje i učinkovito procesuiranje bilo koje seksualne radnje bez pristanka, uključujući i u nedostatku fizičkog otpora jer pasivnost se ne može smatrati znakom dobrovoljnog učešća. U tom pogledu, GREVIO je skrenuo pažnju vlastima na postojeće obećavajuće prakse u Evropi gdje je nakon paradigmatškog usmjerenja na definicije silovanja i seksualnog nasilja zasnovane na slobodnom pristanku, porastao broj prijavi i procesuiranja seksualnih radnji učinjenih bez pristanka. U tim slučajevima,

-
- b. ponovljeno krivično djelo, odnosno srodna djela;*
c. krivično djelo počinjeno nad licem koje je postalo ugroženo usljed određenih okolnosti;
d. krivično djelo počinjeno nad djetetom odnosno u prisustvu djeteta;
e. krivično djelo počinjeno od strane dvoje ili više ljudi u saradnji;
f. krivično djelo kojem je prethodilo odnosno koje je pratilo ekstremno nasilje;
g. krivično djelo počinjeno uz upotrebu oružja odnosno uz prijetnju oružjem;
h. krivično djelo sa ozbiljnim fizičkim odnosno psihičkim posljedicama za žrtvu;
i. učinilac prethodno osuđivan za krivična djela slične prirode.”

² Istanbulska konvencija član 36. „Seksualno nasilje, uključujući silovanje“:

„Članice će preduzeti neophodne zakonodavne odnosno druge mjere kako bi osigurale da sljedeći vidovi namjernog ponašanja budu inkriminirani:

- a. vaginalna, analna ili oralna penetracija seksualne prirode na tijelu drugog lica bez njenog/njegovog pristanka, korištenjem bilo kojeg dijela tijela odnosno predmeta;*
b. druge seksualne radnje s licem bez njenog/njegovog pristanka;
c. navođenje drugog lica na pokušaj seksualnih radnji s trećim licem bez njenog/njegovog pristanka.
Pristanak mora biti dobrovoljan ishod slobodne volje lica prema procjeni u kontekstu datih okolnosti.
Članice će preduzeti neophodne zakonodavne odnosno druge mjere kako bi osigurale da se odredbe iz stava 1. također primjenjuju na djela počinjena nad bivšim odnosno sadašnjim supružnicima odnosno partnerima u skladu s međunarodnim pravom.“

istrage/procesuiranja su usmjerena na obavezu optuženog da bude svjestan datog pristanka, čime se šalje poruka da seksualne radnje za koje nije dat pristanak povlače krivičnu odgovornost (Papus 220. GREVIO Izvještaj).

GREVIO također ukazuje da paralelno sa krivičnim djelom silovanje, Krivični zakon Federacije Bosne i Hercegovine inkriminira, između ostalog, spolni odnos sa nemoćnom osobom (čl. 204.), spolni odnos zloupotrebom položaja (čl. 205.), prinudu na spolni odnos (čl. 206.), spolni odnos s djetetom (čl. 207.), bludne radnje (čl. 208.) U navedenim djelima, u svjetlu žrtvine ugroženosti, zavisnosti, podređenom položaju ili invaliditetu - prisila, prijetnje ili nasilje nisu sastavni element krivičnog djela. Istovremeno, dok je za krivično djelo silovanje bez ijedne otežavajuće okolnosti zapriječena kazna zatvora od jedne do deset godina, gore navedena krivična djela nisu uvijek kažnjena na sličan način, a paradoksalno je to što su za neka od njih zapriječene jako niske kazne. GREVIO podsjeća da je prema članu 36. Istanbulske konvencije, seksualni odnos bez pristanka definiran kao silovanje kojem su zapriječene kazne sa odvrćajućim efektom. Upravo činjenica da je radnja počinjena bez pristanka žrtve treba da određuje kaznu. GREVIO upozorava i protiv je stvaranja hijerarhiije žrtava na osnovu njihovih karakteristika, kao što su starosna dob, bespomoćnost, zavisnost, invaliditet i drugo, te poziva na adekvatne zakonske mjere kojim se šalje poruka da je silovanje silovanje. Naročito, procesuiranje silovanja žena sa invaliditetom kao seksualni odnos sa nemoćnom osobom šalje poruku da kršenje njihove autonomije i donošenja odluka u seksualnom kontekstu ne predstavlja djelo silovanja. Istovremeno, GREVIO potvrđuje da kada su okolnosti radnje posebno nasilne, prijeteće i traumatizirajuće, potrebno je primjeniti otežavajuće okolnosti prilikom odmjeravanja kazne kako bi kazna bila srazmjerna težini krivičnog djela. (Papus 221. GREVIO Izvještaj).

Shodno navedenom GREVIO urgira na vlasti da:

- a. donesu izmjene i dopune krivičnog djela iz krivičnih zakona na državnom, entitetskom i nivou Brčko Distrikta, kako bi se u potpunosti integrisao pojam nedostatka slobodnog pristanka iz člana 36. Istanbulske konvencije i da konkretno navedu vidove seksualnih radnji bez pristanka koje su inkriminisane u skladu sa članom 36. stav 1. tačke a, b i c Konvencije;
- b. usvoje potrebne mjere kako bi se osiguralo da se bilo koje djelo seksualnog nasilja primjenjuje na bivše i sadašnje bračne partnere ili partnere;
- c. osiguraju izricanje kazni koje su srazmjerne i odvrćaju od činjenja bilo koje seksualne radnje bez pristanka žrtve, bez obzira na lične karakteristike (Papus 223. GREVIO Izvještaj).

4. U Krivičnom zakonu Federacije Bosne i Hercegovine potrebno je propisati krivična djela u skladu sa Istanbulskom konvencijom: Psihičko nasilje (član 33. Istanbulske konvencije), Proganjanje (član 34. Istanbulske konvencije), Prisilni brak (član 37. Istanbulske konvencije), Genitalno sakaćenje žena (član 38. Istanbulske konvencije), Prinudni abortus i prinudna sterilizacija (član 39. Istanbulske konvencije), Seksualno uznemiravanje (član 40. Istanbulske konvencije).

Shodno tome:

- GREVIO potstiče vlasti da inkriminiraju psihičko nasilje počinjeno nad trenutnim ili bivšim partnerom bez obzira da li živi u istom domaćinstvu ili ne i bez obzira da li imaju ili nemaju zajedničko dijete i poduzme mjere u cilju istrage, procesuiranja i kažnjavanja radnji psihičkog nasilja na učinkovit način, uključujući i povećanje obuka za aktere iz agencija za provođenje zakona i krivičnog sektora o šteti psihičkog nasilja i važnosti njegovog kažnjavanja. (Papus 207. GREVIO Izvještaj).

- GREVIO podstiče vlasti da izvrše izmjene i dopune relevantnih zakona kako bi se adekvatno inkriminiralo proganjanje, kako ono počinjeno u kontekstu porodice, tako i van njega, konkretno navodeći elemente djela u skladu sa članom 34. Istanbulske konvencije. GREVIO nadalje podstiče vlasti da provode specijaliziranu obuku za pripadnike agencija za provođenje zakona, tužitelje i sudije na temu ozbiljne prirode proganjanja iz rodne perspektive, uključujući proganjanje nakon razvoda ili proganjanje primjenom digitalnih tehnologija, kako bi se osigurali učinkovito inkriminiranje u praksi i primjena kazni koje su srazmjerne i odvrataju od činjenja krivičnih djela i da prikupljaju podatke o broju slučajeva proganjanja, uključujući i online dimenziju kako bi se identificirala rasprostranjenost ove pojave i poduzele adekvatne mjere (Paus 214. GREVIO Izvještaj).
 - GREVIO snažno podstiče vlasti da osiguraju inkriminiranje svakog namjernog prisiljavanja osobe da stupi u brak, namjernog namamljivanja osobe na teritoriju članice odnosno države koja nije njena/njegova država prebivališta s ciljem prinude te osobe da stupi u brak, kao što je propisano članom 37. stav 2. Istanbulske konvencije. (Paus 227. GREVIO Izvještaj)
 - GREVIO snažno podstiče vlasti da u krivično zakonodavstvo uvedu krivično djelo koje obuhvata sve oblike genitalnog sakaćenja iz člana 38. Istanbulske konvencije, uključujući prisilu ili navođenje odrasle žene ili djevojčice na radnje genitalnog sakaćenja te poticanje djevojčica da se podvrgnu genitalnom sakaćenju (Paus 231. GREVIO Izvještaj).
 - GREVIO snažno podstiče vlasti da usklade svoje zakone sa članom 39. Istanbulske konvencije, uvođenjem odredbi koje će inkriminirati vršenje abortusa i operacije u svrhu onemogućavanja prirodne reprodukcije, bez prethodnog i informiranog pristanka žene i razumijevanja procedure i da osiguraju da zakonski njegovatelji i medicinsko stručno osoblje poštuju, pod svim okolnostima, potrebu da se radi u skladu sa odlukom i da se poštuje informiran i slobodan pristanak žene na postupak kao što je abortus ili sterilizacija, posebno u slučaju žena sa invaliditetom koje su smještene u njegovateljske ustanove. (Paus 235. GREVIO Izvještaj). Informirani pristanak znači da su date sve potrebne informacije o proceduri na osnovu kojih žena može da donese informiranu odluku (Paus 234. GREVIO Izvještaj).
 - GREVIO podstiče vlasti da više usklade postojeće definicije seksualnog uznemiravanja sa članom 40. Istanbulske konvencije, te da osiguraju da neverbalno ponašanje seksualne prirode bude unutar odredbe, kao i da osiguraju da je seksualno uznemiravanje sankcionirano u svakom slučaju, bez obzira u odnosu na koga je počinjeno (Paus 240. GREVIO Izvještaj).
5. U skladu sa članom 58. Istanbulske konvencije potrebno je preduzeti neophodne zakonodavne odnosno druge mjere kako bi se osiguralo da zastarijevanje pokretanja sudskog postupka za krivična djela iz člana 36., 37., 38. i 39. Istanbulske konvencije, traje dovoljno dugo i srazmjerno ozbiljnosti krivičnog djela koje je u pitanju, kako bi se osiguralo dovoljno vremena za efikasno pokretanje postupka nakon što žrtva dostigne punoljetstvo.
6. U Krivičnom zakonu Federacije Bosne i Hercegovine potrebno je izričito propisati neprihvatljivost opravdanja za krivična djela, uključujući i djela počinjena u ime tzv.časti u skladu sa članom 42. Istanbulske konvencije.

GREVIO primjećuje da na državnom, entitetskom i nivou distrikta nema nijedna odredba koja propisuje da se kultura, običaji ili tradicija ne smatraju opravdanjem za krivična djela (Pasus 241. GREVIO Izvještaj).

GREVIO primjećuje da izvjestan broj odredbi krivičnih zakona Republike Srpske, Federacije Bosne i Hercegovine i Brčko Distrikta, posebno one koje se odnose na teške tjelesne ozljede i ubistvo (namah) sadrže olakšavajuće okolnosti (npr. doveden bez svoje krivnje u jaku razdraženost ili prepast napadom, zlostavljanjem ili teškim vrijeđanjem) što bi moglo biti problematično ukoliko su primjenjene u kontekstu slučajeva nasilja u porodici, a posebno u kontekstu rodno zasnovanih ubistava. GREVIO smatra da u odsustvu odredbe koja zabranjuje neprihvatljiva opravdanja za krivična djela, takve olakšavajuće okolnosti mogu dovesti do tumačenja u kontekstu nasilja u porodici, posebno rodno zasnovanog ubistva žene, kao opravdanje za blažu kaznu zbog navodnog žrtvinog kršenja kulturnih, društvenih i tradicionalnih normi ili običaja prikladnog ponašanja (Pasus 242. GREVIO Izvještaj).

Shodno tome GREVIO podstiče vlasti da poduzmu zakonodavne mjere u cilju pojašnjenja da navodno kršenje kulturnih, društvenih i tradicionalnih normi od strane žrtve ne predstavlja osnov za neprihvatljivo opravdanje krivičnih djela i osnov za odmjerenje blažih kazni (Pasus 243. GREVIO Izvještaj).

7. Obim primjene člana 222. Krivičnog zakona kojim se definira nasilje u porodici potrebno je proširiti na način da obuhvata slučajeve nasilja koje je počinjeno od strane trenutnog ili bivšeg supružnika ili partnera koji ne žive u istom domaćinstvu, te da uključuje i seksualno i ekonomsko nasilje.

GREVIO nalazi da se članom 222. Krivičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine nasilje u porodici definira u široko postavljenim terminima i ne uključuje jasno seksualno ili ekonomsko nasilje. Obim primjene je ograničen u poređenju sa Konvencijom budući da obuhvata samo slučajeve nasilja unutar porodice i ne obuhvata slučajeve nasilja počinjenog od strane trenutnog ili bivšeg partnera koji ne žive u istom domaćinstvu (Pasus 9. GREVIO Izvještaj).

Također, GREVIO snažno podstiče vlasti da postojeće definicije nasilja u porodici i rodno zasnovanog nasilja približe definicijama Istanbulske konvencije, kao i da usklade zakonske definicije nasilja u porodici u svim oblastima prava u kako bi poboljšali njihovu primjenu (Pasus 14. GREVIO Izvještaj).

GREVIO podsjeća da član 2. stav 1. Istanbulske konvencije priznaje sve oblike nasilja nad ženama, uključujući nasilje u porodici, koje pogađa žene nesrazmjerno u odnosu na muškarce i koje predstavlja oblik diskriminacije žena. GREVIO stoga snažno podstiče vlasti da osiguraju da nacionalni zakoni i politike odražavaju osnovne principe Istanbulske konvencije (Pasus 13. GREVIO Izvještaj).

8. Također predlažemo da se odredbama Krivičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine inkriminiraju različiti vidovi nasilja koji se dešavaju u digitalnom prostoru, a koji su često isprepleteni, predstavljaju produžetak i produbljuju rodno zasnovano nasilje i nasilje u porodici.

Shodno tome ukazujemo na Opštu preporuku br.1 GREVIO o digitalnoj dimenziji nasilja nad ženama koja je usvojena 20. oktobra 2021. godine. GREVIO je prepoznao da je

nasilje nad ženama u digitalnoj sferi sve rašireniji globalni problem sa ozbiljnim posljedicama. GREVIO smatra da je rodno zasnovano nasilje na internetu ili posredstvom tehnologije samo nastavak različitih vidova tog nasilja koji u zabrinjavajućoj mjeri utiče ili pogoršava rodno zasnovano nasilje nad ženama i djevojčicama. Različiti vidovi nasilja nad ženama i nasilja u porodici koji se dešavaju u digitalnoj sferi i oni koji se dešavaju u fizičkom svijetu nisu međusobno isključivi i često se preklapaju što dodatno produbljuje traumatizaciju od zlostavljanja, a u nekim slučajevima čak i ugrožava fizičku sigurnost žrtve. Stoga je vrlo važno da se digitalna dimenzija nasilja ne previdi u slučaju fizičkog i seksualnog zlostavljanja, a posebno u slučaju nasilja u intimnim partnerskim odnosima.

Digitalno nasilje može biti produžetak ili prethodnica fizičkog i seksualnog nasilja, proganjanja i uznemiravanja. Ono također može biti i izraz rodno zasnovanog ili seksualiziranog zlostavljanja u cilju kažnjavanja, ućutkivanja, obezvrjeđivanja ili druge vrste traumatizacije žena ili djevojčica, uključujući i u kontekstu nasilja u intimnim partnerskim odnosima. Počinitelji mogu tehnologiju zloupotrijebiti i za pojačavanje prinude i kontrole, manipulacije i nadzora nad svojim bivšim i trenutnim partnerom izazivajući tako veći strah i uznemirenost kod žrtve i postepeno je izolirajući od prijatelja i porodice.

Digitalna dimenzija nasilja nad ženama podrazumijeva širok spektar ponašanja obuhvaćenih definicijom nasilja nad ženama iz člana 3a. Istanbulske konvencije. Ova definicija obuhvata „svaki čin rodno zasnovanog nasilja nad ženama kojim se ženama nanosi, odnosno može nanijeti, fizička, seksualna, psihološka ili materijalna šteta ili patnja, uključujući prijetnju tim nasiljem, prinudu ili proizvoljno lišavanje slobode, bez obzira da li se to dešava u javnom ili privatnom životu“. Shodno tome definicija obuhvata i činove nasilja nad ženama i djevojčicama kao što su dijeljenje slika ili video snimaka bez pristanka, prisilu i prijetnje, uključujući prijetnje silovanjem, seksualizirano maltretiranje i druge vidove zastrašivanja, seksualno uznemiravanje na internetu, lažno predstavljanje na internetu ili proganjanje posredstvom uređaja povezanih sa internetom, kao i psihičko zlostavljanje i nanošenje materijalne štete pomoću digitalnih sredstava. Pored toga, mnogi vidovi nasilja nad ženama počinjenog digitalnim sredstvima spadaju u domen umišljajnog postupanja koje države potpisnice Istanbulske konvencije moraju inkriminirati. Tu spada psihičko nasilje na internetu (član 33.), proganjanje na internetu ili u digitalnoj sferi (član 34.) i seksualno uznemiravanje na internetu ili putem digitalnih sredstava (član 40.).

Prema Opštoj preporuci br. 1. GREVIO definicija obuhvata sljedeće ponašanje na internetu ili putem digitalnih sredstava: 1) dijeljenje slika ili video snimaka bez saglasnosti; 2) snimanje, proizvodnja ili pribavljanje intimnih slika ili video snimaka bez saglasnosti; 3) iskorištavanje, prinuda i prijetnje 4) seksualizirano maltretiranje i 5) sajber egzibicionizam.

U praksi proganjanja u digitalnoj sferi spadaju prijetnje (seksualne, finansijske, fizičke ili psihičke prirode), narušavanje ugleda, praćenje i prikupljanje privatnih informacija o žrtvi, krađa identiteta, navođenje na seksualne odnose, lažno predstavljanje kao žrtva i uznemiravanje sa saučesnicima radi izoliranja žrtve. Počinitelji mogu također preuzeti identitet neke druge osobe ili pratiti žrtvu posredstvom mrežno povezanih tehnoloških uređaja poput pametnih kućanskih aparata.

Svi vidovi nasilja nad ženama počinjenog u digitalnoj sferi imaju psihološki uticaj i mogu se kategorizirati kao psihičko nasilje koje se vrši na internetu i uz korištenje tehnologije. Pored toga, psihičko nasilje koje se vrši u kontekstu nasilja u porodici poprima radikalne oblike u sprezi sa novim tehnologijama. Pojedinačni čini nasilja koji nisu inkriminirani mogu preći prag neophodan za psihičko nasilje ako su praćeni mentalitetom gomile i ponavljanjem koje omogućava internet: zadirivanje može prerasti u sajber maltretiranje ako se ponavlja ili dolazi od većeg broja ljudi. Postoje određene sličnosti između iskustava sajber maltretiranja i seksističkog govora mržnje koji mogu dovesti i do gubljenja sredstava, samopovređivanja ili samoubistva te predstavljati psihičko nasilje. Također, podsticanje na samoubistvo ili samopovređivanje je također jedan od vidova ponašanja koji je prisutan na internetu, a kojeg često potpiruje mentalitet gomile i anonimnost.

S poštovanjem,

Dostavljeno:

- Naslovu
- a/a